

Érdekes szabadegyetemi előadás a Délvidék nemzetiségi viszonyairól

(A Délmagyarország munkatársától) Az Egyetembarátok Társaságának üsütörtök előadóülésén dr. Halasy-Nagy József egyetemi tanár nyitotta meg, mint elnök, meglepő szavakkal köszöntve a pécsi Kisebbségi Intézet tudós vezetőjét, dr. Faluhelyi Ferenc professzort, aki tudományos munkásságával külföldön is tisztességet szerzett.

Faluhelyi professzor bevezetőben vázolta a kisebbségi kérdés kezeltetését és jelentőségét a világháború utáni időkben, majd pedig rátért előadására tárgyára, a *Délvidék nemzetiségi helyzetének ismertetésére*. Felemlítette, hogy amikor öt évvel ezelőtt Stuttgartban járt, a Deutschum-Institutban látott egy 1936-os kiadási térképet, amelyen például Szeged a tolnai német községekkel egyenrangú jelentőségű német településként volt feltüntetve. Amikor azután Isberg professzor nemrégiben Pécsen járt a Kisebbségi Intézetben, közölte a magyar tudósokkal, hogy a német kutatók már korrigálták tévedésüket és újabb térképeikben a valóságnak megfelelő adatokat tüntettek fel. Az ilyen és hasonló tévedések kiküszöbölése és a való helyzet feltárása céljából van szükség a Kisebbségi Intézet munkájára.

A magyar Délvidéket tulajdonképpen a „három B” jelenti, Bánát, Bácska, Baranya. Az előadó sorra vette mindhárom területet és ismertetette a népiség kialakulásának történetét. Élénk színekben vult el a termet megtöltő hallgatóság előtt az ezeréves népi fejlődés képe, amelynek folyamán a három, eredetileg színmagyar vidék fokról-fokra átalakult vegyes népességű területté. A ma annyira larka népességű Baranyában például a Pécs melletti, nemzetiségek által lakott községek a történelmi múlt nyomaként a *honfoglaló magyar hősök neveit viselik*, a Bácskát is *színtiszta magyarság* színlotta meg a honfoglaláskor és a legdélibb részek kivételével *ilyen volt a honfoglalás idejében a Bánát is*. Közben megemlítette, hogy Szegedig 1920. évi népszámlálás 1,7 százaléknál több németet tüntetett fel fel. 1930-ban pedig összesen 1420 németet írtak össze, ami az összlakosság alig 12 százalékának felel meg.

A nemzeti eszme a francia forradalom nyomán vált Európa uralkodó eszméjévé — mondotta a tolvábbiakban az előadó. — Ideális állam csak a fajilag egységes állam lehet, de ez nem valósítható meg mindenütt. Ahol az állam a népek kereszteződésének gőcpontjában áll, mint Magyarország is, ott a fajilag egységes állam alakítása elképzelhetetlen.

A bácskai szláv településekkel foglalkozva felemlítette azt a legújabb tudományos feltételezést, hogy a *bunyevácok és sokácok tulajdonképpen nem szláv eredetűek, hanem elszlávosodott normann-szarmaták*.

Részletesen ismertetette ezután az előadó a délvidéki kisebbségek bekezdésének körülményeit. Ennek kapcsán érdekes okfejtéssel kimutatta, hogy például a „Schwäbische Türkei” elnevezés téves és történelmileg helytelen, mert ez a terület sem „schwäbisch”, sem „türkei” nem volt, még kevésbé „schwäbische

Türkei”. A németek ugyanis csak a török uralom megszűnése után költöztek be.

Bács-Bodrog vármegyében Mária Terézia kezdte meg a németek bekezdését 2500 családdal akik összesen 11.000 lelket számláltak. 1782-ben II. József telepítési páteense ugynevezett „sessio”-kat juttatott a német családoknak. Egy ilyen sessio 16 hold termőföld, 6 hold rét, 3 hold legelő, 3 holdnyi rész a közös legelőből és 1 holdas báztelek volt. Az új magyar honfoglalás már itt is megindult. Dunántulról, a Tisza mellékéről, Jászságból, Palócöldről és Bukovinából telepedtek le ide magyar családok.

Térképeken és statisztikai táblákon bemutatta az előadó a Délvidék jelenlegi népi helyzetét is és

végül feltette a kérdést, hogy a nemzetiségi helyzet ilyen alakulása mellett mi lehet és milyen kell, hogy legyen a magyarság állapontja. Kifejtette, hogy mivel ezen területen tiszta magyar nemzeti lakosságnak újramegteremtése lehetetlen, a főcél csak az lehet, hogy a magyarság és a nemzetiségek között a lehető legjobb harmóniát biztosítsuk. Ez a törekvés azonban nem mehet az államegység felbontásáig, mert a magyar államegységnek és a magyarság szupremáciájának biztosításának mégis minden más törekvéseinket meg kell előznie.

Befejezésül néhány vonásban vázolta az előadó a vezetése alatt álló és Pécsen 1936-ban megalakult Egyetemi Kisebbségi Intézetnek célkitűzéseit és eddig végzett munkáját.

Faluhelyi professzort előadásának befejezése után lelkesen megtapsolták a hallgatók.

Kibővítik a dorozsmai község házát, Horgoson új község házát építenek

Szegedkörnyéki falvak ügyei a vármegyei kisgyűlés előtt

(A Délmagyarország munkatársától) Csongrád vármegyei kisgyűlése dr. Molnár Imre főispán elnöklésével ülést tartott. Az ülésen a szegedkörnyéki községek több fontos ügyét tárgyalták le.

Kiskundorozsma

község képviselőtestülete Korábban elhatározta, hogy a megnövekedett ügyforgalomra való tekintettel a *jelenlegi község házát épületét 10.000 pengő költséggel kibővíti*. A kisgyűlés a község képviselőtestületének határozatát *elfogadta*. A község képviselőtestülete szociális megértéséről tett bizonyosságot akkor, amikor elhatározta, hogy a *községi szolgák és szegődmenyesek illetményét újra rendezi*. A rendezés folyamán a szolgák és szegődmenyesek alapilletménye minden eltöltött szolgálati év után havi 1 százalékkal emelkedik. A kisgyűlés a képviselőtestület határozatát ugyancsak *elfogadta*.

Horgos

község öt határozattal szerepelt a kisgyűlésen. Ezek közül legjelentősebb a község képviselőtestületének az a határozata, mely szerint *új község házát építését határozták el* és az erre vonatkozó terveket, valamint költségvetést a közeljövőben elkészíttetni kívánják. A képviselőtestület határozata értelmében az egyik iskolaépület lebontása után az így keletkezett területen *emeletes község házát építenének*, amelynek emeletén a hivatali helyiségek, földszintjén pedig üzletek lennének elhelyezve. A képviselőtestület eredetileg versenytárgyalás útján kívánta a község házát építési munkálatait kiadni. Utóbb azonban ezt módosította és szabályozásból versenytárgyalás mellőzése után kívánja annak idején az épületet megépíttetni.

Az új község házát építési költségeinek előteremtésére 1943-tól évi 20.000 pengőt állít be a költségvetésében. A tervek elkészítésére a tartozásra korábban a költségvetésben felvett, de fel nem használt 16.000 pengőt kívánja felhasználni.

Sándorfalva

község képviselőtestülete a községi tűzbiztosítási értékhatárt *50 százalékkal felemelte*. A kisgyűlés a határozatot jóváhagyta.

Algyő

község képviselőtestülete a felszaporodott és egyre növekvő adminisztrációs munkák zavartalan lebonyolítása végett irodafelátalását segédkönyvtári állássá szervezi át, ezenkívül egy *új díjnoki állás létesítését határozta el*. A határozatot a kisgyűlés jóváhagyta. A községi gyámpénztár megszüntetése tárgyában korábban hozott képviselőtestület határozatot *elfogadták*. Telekkönyvi betétmásolatok elkészíttetésére Algyő 1944. évi háztartási költségvetésének terhére 1500 pengőt szándékozott beállítani. A kisgyűlés a munkálatok elvégzését szükségletlennek tartotta és a határozatot elutasította.

Tápé

község községi ingatlanait hosszabb ideje bérbeadta, azonban bérlői nem fizették meg a megállapított bért arávaló hivatkozással, hogy elemi károkat szenvedtek. A képviselőtestület 25 százalék engedményt adott a hátralékos bérösszegekből, de nyomban felmondott bérlőinek. A bérlők a képviselőtestület határozatát teljes egészében *megfellebbezték*. A kisgyűlés úgy döntött, hogy a *felmondást jóváhagyja*, azonban a 25 százalékos engedmény ügyét felülvizsgáltatja.

Hat hadiárváról gondoskodik a kormányzói család és a királyi palota valamennyi lakója

Budapest, április 15. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó ur hitvesének kezdeményezésére a Főméltóságú ur és családja, valamint a királyi palotának és tartozékainak lakói az „Adjunk apát a hadiárvának” mozgalom keretében hat hadiárváról való gondoskodást vállalták.

Teca neni

A régi szegedi 46-os gyalogezrednek volt egy Dominig Ernő nevű rokonszenves századosa, akit minden szigorúsága mellett is rajongásig szerette a legénysége. Szegedi fiú volt, csendes és hallgatag, azért derült lelkű, a polgári társadalomban is népszerű.

Ezt a népszerűséget aztán egyszerre elvágta az akkori honvéd kerületi parancsnok. 1903 október 6-án ugyanis a leszerelés helyett valamely politikai okból visszatartott katonák megkoszorúzták a Kossuth-szobrot, amiből cifra komédiák származtak. A kerületi parancsnok elrendelte, hogy a koszorút katonaság távolítsa el karhatalommal, ennek a különítménynek az élére Dominiget jelölték ki. A koszorút a hadsereg bevitt a rendőrségre, Rainer József főkapitány semmi okát nem látta, hogy azt elkozza, visszaadta hát az érte jelentkező érdekelteknek. A koszorú másodszor is a szoborra került, a katonaság másodszor is levette onnan, de most már magánál tartotta, mire a felbőszült tömeg megostromolta a negyvenhatos kaszárnyát. Akkor fegyverhasználatra is kerül a dolog, politikai téma lett belőle az országgyűlésen, de szegény Dominig attól kezdve csak surranva mert az utcán járni. A tömeg, amely soha nem tud disztingválni, képtelen volt megérteni, hogy a katonai parancsnok engedelmességének a kedves szegedi kapitány nem oka a sok kellemetlenségnek.

— Ő vette le a koszorút! — mondták a könnyen kritizáló kritikátlanok. Mondom nagyon, szereték Dominiget a katonái, ez azonban nem akadályozta meg azt, hogy a bakahumor ki ne kezdje őt is, mint általában mindenkit, akik a büvkörükbe kerülnek. Ugy hívják maguk közt, hogy „Teca neni” és Isten a megmondhatója, miért éppen ebben az asszonyos formában? Legfeljebb arra lehet vetni, hogy a százados egyéniségében, korszakálta ellenére is, volt valami nőies vonás, ami aztán elég a rakencátlan elemeknek, hogy a nyakára nőjenek.

Tudta ő maga is a csufnevet, de nem lehet az ilyesmi ellen tenni.

Elhihető, hogy jóhiszeműen történt, hiszen sokkal különb dolgok is megestek erdőből, mezőkről szalajtottak sorában, ahogy káplár ur Eliás Csamangó szerette becézni a keze alá került társaságot.

Egyszer rossz kedvében volt Dominig, szabad volt ez neki is. Gyakorlatozás közben aztán számtalan kifogást sorakoztatott fel. Főleg egy káplár idegesített, aki mintha szándékosan bosszantana, végtelen hatalmától elteltlen csak markirozott mindent s többszöri figyelmeztetésre sem reagált. Erre kiléptette a sorból és nekítamadt.

— Persze, kiköphetem én itt a tüdömet miattatok, mit törődök ti veletek? Az eszed bizonyosan a manőveren jár, amin át kell esni, aztán leveheted a mundért és hazavonulsz, hogy a babád mellett lopd a napot. Lesz jó ebéded, vacsorád, nagyokat hazudsz a kocsmában s azt gondold magadban, hogy utánad az özönvíz, a fene abba a bűdös kapitány urba. Nem is azt mondd, hogy ur, csak kapitány. De még ezt se mondd, hanem a fene abba a Teca neni. Hát ezért a gondolatért tíz napi egyest kapsz, majd add, én neked gondolatot. Most pedig elmehetsz.

Bol

Előfizetőknek napi
80 fillérért
mindennap cserélhetnek könyvet a
DELMAGYARORSZAG Könyvtárában.